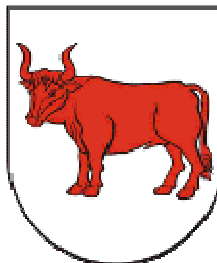

Załącznik
do Uchwały Nr XXIV/157/12
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 30 października 2012 r.

**GMINNY PROGRAM OCHRONY ZDROWIA
PSYCHICZNEGO
W BIELSKU PODLASKIM
NA LATA 2012 – 2015**

Bielsk Podlaski, 2012

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	str. 3
1. Uwarunkowania prawne	str. 4
2. Diagnoza obszaru objętego Programem w mieście Bielsk Podlaski	str. 5
3. Formy pomocy mieszkańcom Bielska Podlaskiego z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami	str. 7
4. Cele i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	str. 14
5. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom społecznym	str. 19
6. Finansowanie Programu	str. 21
7. Monitoring i ewaluacja	str. 21
Podsumowanie	str. 21

Wprowadzenie

Zdrowie psychiczne jest nieodłącznym składnikiem zdrowia, stanowi też podstawę poczucia narodowej solidarności i wspólnoty, bowiem ogólna kondycja zdrowotna narodu jest bardzo ważna. Stanowi o sile państwa w przewyżnianiu trudności w czasach kryzysów, klęsk, kataklizmów, wojen itp. Załamanie się indywidualnej i grupowej odporności psychicznej, rozwijanie poczucia bezradności i osamotnienia jednostek w obliczu zagrożeń doprowadzić może do zahamowania rozwoju ekonomicznego, kulturowego i cywilizacyjnego, zaś jednostki pozbawia nadziei na lepszą przyszłość i wywołuje negatywne skutki, zwiększa fizyczną i psychiczną zachorowalność. Medycyna, a konkretnie psychiatria opisuje czym jest zdrowie psychiczne, jednak nie ukazuje w pełni całego zjawiska odbioru przez człowieka otaczającego świata i udziału w otoczeniu:

- **zdrowie psychiczne** – jest to pełny dobrostan (komfort) fizyczny, umysłowy i społeczny, a nie tylko nieobecność choroby.¹

„W Polsce narasta poczucie indywidualnej słabości psychicznej i bezradności wobec zagrożeń wynikających z braku poczucia indywidualnej ekonomicznej stabilności. Życie w stałym poczuciu niepewności zawodowej i pracowniczej rodzi przekonanie o nietrafności życiowych wyborów, o nieprzydatności zdobytego wykształcenia i umiejętności. Brak perspektywicznego poczucia ekonomicznego bezpieczeństwa, brak nadziei na stabilną pracę, na bezpieczną starość, na wystarczające zabezpieczenie emerytalne, na spłatę zaciągniętych kredytów rodzi jednostkowe poczucie lęku, przygnębienia. Narasta przekonanie o własnej intelektualnej mizerności i niewydolności. Człowiek zaczyna zamykać się w kręgu przeżywanego poczucia klęski eskalującego lęku i depresję”.²

W związku z powyższym, należy stwierdzić, iż zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa, organów administracji rządowej, samorządowej oraz instytucji do tego powołanych.

¹ Definicja Światowej Organizacji Zdrowia (WHO)

² Zagrożenia stanu zdrowia psychicznego Polaków – Janusz Heitzman, Nauka 4/2010.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 28 grudnia 2010 roku przyjęła Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Głównymi celami ww. programu jest promocja zdrowia i zapobieganie zaburzeniom psychicznym oraz zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnej dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Ponadto ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. wskazuje organy administracji samorządowej jako odpowiedzialne za zapewnienie ochrony zdrowia psychicznego. Dodatkowo działania w tym zakresie mogą być wspierane przez stowarzyszenia, fundacje, inne organizacje oraz osoby fizyczne i prawne.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego obejmuje propozycje działań w obszarze ochrony zdrowia psychicznego na terenie miasta Bielsk Podlaski.

W Programie położono nacisk na zadania z zakresu promocji zdrowia, zaburzeń psychicznych i ich zapobiegania oraz zapewnienia dostępności do świadczeń zdrowotnych i innych form opieki w środowisku rodzinnym oraz budowie partnerstwa pomiędzy wszystkimi podmiotami współuczestniczącymi w realizacji proponowanych zadań.

1. Uwarunkowania prawne

Obowiązki Gminy w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375);
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- 5) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 124);
- 6) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2007 – 2013.

2. Diagnoza obszaru objętego programem w mieście Bielsk Podlaski

Na dzień 31.12.2011 r. w Bielsku Podlaskim liczba mieszkańców wynosiła 27 543 osób, w tym 27 221 zameldowanych na pobyt stały.

Z informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim wynika, iż w 2011 roku z pomocy społecznej z formy finansowej i rzeczowej skorzystało 971 rodzin (2 087 osób), w tym:

- z powodu niepełnosprawności skorzystało 620 osób,
- 5 osób z zaburzeniami psychicznymi między 4, a 18 rokiem życia od kwietnia 2011 r. zostało objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- 28 osób korzystających z pomocy społecznej jest klientami Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim,
- 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi została skierowana do Domu Pomocy Społecznej w Garbarach.

Według danych Poradni Zdrowia Psychicznego w 2011 r. z terenu miasta Bielsk Podlaski:

- objętych opieką było 586 pacjentów,
- po raz pierwszy zarejestrowanych było 342 osoby,
- z zaburzeniami psychotycznymi zarejestrowanych było 111 osób,
- bez zaburzeń psychotycznych zarejestrowanych było 231 osób,
- z porad lekarza psychiatry skorzystało 2348 osób,
- do hospitalizacji z powodu zaburzeń psychicznych skierowanych zostało 30 osób.

Natomiast w Poradni Terapii Uzależnienia w Bielsku Podlaskim w 2011 r. udzielono 449 porad osobom uzależnionym i współuzależnionym, zaś w Dziennym Oddziale Terapii Uzależnienia z ośmiotygodniowej terapii w 2011 r. skorzystało 31 osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy istnieje od 1996 r. Jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej prowadzoną jako zadanie zlecone gminie, finansowane z budżetu Wojewody Podlaskiego. Placówka działa jako ośrodek wsparcia o zasięgu lokalnym, do którego uczęszczają osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi z terenu naszego miasta. Głównym zadaniem ŚDS jest organizowanie oparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem. Placówka przeznaczona jest dla 28 osób. Uczestnikami domu są :

- osoby niepełnosprawne intelektualnie (upośledzone umysłowo w stopniu znacznym, umiarkowanym i lekkim) przy tym wykazujące poważne trudności w życiu codziennym,
- osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychiatryczne), niewymagające leczenia szpitalnego.

Pobyt w ŚDS jest usługą odpłatną, której wysokość w zależności od kryterium dochodowego ustala w drodze decyzji administracyjnej dyrektor MOPS w oparciu o stosowne przepisy.

Problemem osób z zaburzeniami psychicznymi jest wciąż niewystarczająca i nierównomierna oferta pomocy środowiskowej, niedostateczna baza rehabilitacyjna oraz oferta wsparcia i opieki nad tymi osobami. Środowiskowy Dom Samopomocy wypełnia tę przestrzeń lecz wciąż w stopniu niewystarczającym (obecnie również Warsztaty Terapii Zajęciowej). W związku z powyższym ŚDS angażuje się bezpośrednio i aktywnie uczestniczy w życiu społecznym, kulturalnym i artystycznym, prezentując umiejętności uczestników w każdej z tych dziedzin. Dzięki takim działaniom placówka przyczynia się do wzrostu społecznej świadomości oraz akceptacji osób z zaburzeniami psychicznymi. Charakter tych działań umożliwia również pełny udział osób z zaburzeniami psychicznymi w życiu społeczności lokalnej, a co za tym idzie integrację społeczną tych osób. Pomimo zaangażowania ŚDS i wkładu kadry terapeutycznej w proces rozwoju uczestników domu, ich problemem wciąż jest:

- niezaradność życiowa,
- brak akceptacji społecznej i zrozumienia dla tych osób,
- trudności w przełamywaniu wciąż funkcjonujących stereotypów związanych z postrzeganiem tych osób w środowisku,
- przełamywanie barier społecznych – izolacja społeczna.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim wynika, iż w 2011 r. zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych było 118 osób, a w tym: 9 osób z chorobami psychicznymi i 2 osoby z upośledzeniem umysłowym. Ponadto PUP doradztwem zawodowym i wsparciem doradczym objął 109 osób niepełnosprawnych, 4 osoby niepełnosprawne uczestniczyły w szkoleniu z zakresu umiejętności poszukiwania pracy - Klub Pracy, zaś 19 osób niepełnosprawnych odbyło staż u pracodawcy, w tym 1 osoba z chorobą psychiczną. Z danych PUP wynika również, iż w 2011 r. zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych oraz robót publicznych znalazły łącznie 2 osoby niepełnosprawne. Na aktywizację osób niepełnosprawnych ze środków PFRON w 2011 r. PUP wydał 42.868,00 zł.

Z danych Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Bielsku Podlaskim za rok szkolny 2011/2012, wynika, iż:

- 1) poradnia przyjęła i przeprowadziła diagnozy wśród 556 uczniów, z tego:
 - a) dokonano 241 badań przesiewowych (45 logopedycznych i 196 badań ryzyka dysleksji uczniów klas II szkoły podstawowej),
 - b) przeprowadzono 30 badań preferencji zawodowych,
 - c) przebadano 285 dzieci i młodzieży, którzy zgłosili się do Poradni z różnego typu problemami,
- 2) liczba dzieci i młodzieży objętych zajęciami terapeutycznymi i psychoterapią – 41,
- 3) liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z porad i konsultacji po przeprowadzonym badaniu i bez badania – 556,
- 4) liczba opiekunów (rodziców, pedagogów i psychologów szkolnych, nauczycieli i wychowawców, którzy brali udział w zajęciach warsztatowych, prelekcjach, wykładach) – 150.

Wydano również 164 opinii, w tym:

- a) 22 – opinie o dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia,
- b) 24 – opinie o dysleksji,
- c) 106 – opinii o pomocy psychologiczno – pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce oświatowej,
- d) 6 – opinii o wczesnym wspomaganiu,
- e) 6 – orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

3. Formy pomocy mieszkańcom Bielska Podlaskiego z zaburzeniami psychicznymi i uzależnieniami

W mieście funkcjonuje infrastruktura zabezpieczająca potrzeby osób niepełnosprawnych wymagających pomocy w codziennym bytowaniu. Podejmowane działania mają na celu zapewnienie im możliwie jak najpełniejszego uczestnictwa w życiu społecznym, a także odpowiedniej opieki i wsparcia. Pomoc nie ogranicza się tylko do osób chorych i uzależnionych, lecz obejmuje także członków ich rodzin.

Instytucje i placówki świadczące pomoc dla osób niepełnosprawnych oraz dla osób z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionymi, które są dostępne na terenie miasta:

- 1) Środowiskowy Dom Samopomocy,
- 2) Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi,
- 3) Zespół Szkół z DNJB im. J. Kostycewicza,
- 4) Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- 5) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 6) Punkty konsultacyjno – informacyjne prowadzące poradnictwo specjalistyczne dla rodzin, w szczególności obejmujące aspekty prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne,
- 7) Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- 8) Poradnia Terapii Uzależnienia i Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu,
- 9) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 10) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 11) Grupa pomocowa dla ofiar i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 12) Klub Abstynentów „Promień” i Grupa AA „Nadzieja”,
- 13) Świetlice środowiskowe i kluby,
- 14) Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość”,
- 15) Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa”,
- 16) Stowarzyszenie „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej”,
- 17) Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski Koło Terenowe w Bielsku Podlaskim.

Krótką charakterystyką poszczególnych placówek i instytucji:

- 1) **Środowiskowy Dom Samopomocy** w Bielsku Podlaskim przy ul. Kazimierzowskiej 18/2.

Placówka przeznaczona jest dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi w tym dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie. Funkcjonuje jako ośrodek wsparcia dziennego pobytu i placówka opiekuńcza.

Do podstawowych zadań ŚDS należy:

- 1) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników domu do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia,
- 2) udzielanie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych oraz zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- 3) dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi poprzez ich aktywne uczestnictwo w życiu publicznym, kulturalnym,

artystycznym oraz sportowym, dostosowane do ich możliwości, zainteresowań i potrzeb,

4) świadczenie usług opiekuńczych i innych w szczególności w zakresie:

- a) zapewnienia odpowiednich warunków pobytu w placówce (pomieszczenia i sprzęt niezbędne do realizacji zadań wspierająco- aktywizujących),
- b) zapewnienia wyżywienia, opieki pielęgniarstwa, rehabilitacji ruchowej,
- c) korzystania z terapii zajęciowej i uczestnictwo w treningach umiejętności społecznych,
- d) zapewnienia dostępu do kultury, rekreacji i oświaty,
- e) zapewnienia spokoju i bezpieczeństwa w czasie pobytu w placówce,
- f) zapewnienia innych świadczeń stosownie do potrzeb i możliwości domu.

Zadania domu realizowane są poprzez działania objęte programem wspierająco - aktywizującym dostosowanym do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego z uczestników. Programy działania opracowane są na poziomie obowiązujących standardów dotyczących funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy.

Program wspierająco – aktywizujący realizowany jest w ramach zajęć z zakresu :

- treningów umiejętności społecznych w tym : samoobsługi i zaradności życiowej, kulinarny, higieniczny, budżetowy, umiejętności prowadzenia rozmowy, umiejętności spędzania wolnego czasu, samousprawniania i doskonalenia oraz innych
- terapii zajęciowej plastycznej
- terapii zajęciowej technicznej
- terapii zajęciowej muzyczno-rytmicznej
- warsztatu krawiecko-hafciarskiego
- zajęć dydaktycznych
- terapii ruchowej.

2) Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim przy ul. Żeromskiego 4

W przedszkolu w oddziałach integracyjnych uczą się dzieci niepełnosprawne z upośledzeniem umysłowym i ruchowym w wieku od 3 lat do 6 lat. Przedszkole realizuje zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju. Zakres wczesnego wspomagania rozwoju dziecka może dotyczyć rozwoju motorycznego, stymulacji polisensorycznej, rozwoju mowy i języka, orientacji i poruszania się w przestrzeni, usprawniania widzenia, słuchu, umiejętności samoobsługi i funkcjonowania w środowisku. Skierowanie dziecka na zajęcia wczesnego

wspomagania wydaje organ prowadzący na podstawie wniosku rodziców i opinii wydanej przez placówkę stwierdzającą konieczność prowadzenia takich zajęć.

3) Zespół Szkół z DNJB im. J. Kostycewicza w Bielsku Podlaskim przy ul. Poniatowskiego 9

W Zespole Szkół z DNJB utworzone są dwa oddziały integracyjne (w szkole podstawowej, a drugi w gimnazjum). W roku szkolnym 2012/2013 w Zespole Szkół uczy się 10 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na różne rodzaje niepełnosprawności.

4) Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim przy ul. Żwirki i Wigury 4

Celem warsztatów prowadzonych przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej jest aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. oraz stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności do podjęcia zatrudnienia.

5) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim przy ul. Kazimierzowskiej 18/3 świadczący specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Są to specjalistyczne usługi dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby o specjalistycznym przygotowaniu zawodowym. W roku 2011 specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi objęto 5 dzieci.

6) Punkty konsultacyjno – informacyjne prowadzące poradnictwo specjalistyczne dla rodzin, w szczególności obejmujące aspekty prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne

W mieście Bielsk Podlaski prowadzone są następujące punkty, które obejmują poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne i rodzinne:

- a) Poradnia konsultacyjna przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej przy ul. Kazimierzowskiej 18/3 z codzienną dostępnością do konsultanta – prawnika,
- b) Punkt konsultacyjno – pomocowy dla ofiar przemocy w rodzinie prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Fundament” przy ul. Poświętnej 11/22,
- c) Punkt informacyjno – konsultacyjny do spraw przeciwdziałania narkomanii przy ul. Mickiewicza 108 a,

- d) Punkt konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym przy ul. Kopernika 1,
- e) Pracownia Psychologiczna przy ul. Mickiewicza 108 a,
- f) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna przy ul. 3 Maja 17.
- 7) Poradnia Zdrowia Psychicznego** przy ul. Jagiellońskiej 32 zajmuje się diagnozowaniem i leczeniem zaburzeń i chorób psychicznych.
- 8) Poradnia Terapii Uzależnienia i Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu** przy ul. Jagiellońska 32

Poradnia zajmuje się leczeniem uzależnienia alkoholowego przy jednoczesnym prowadzeniu terapii z osobą uzależnioną.

- 9) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** mieści się w Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski przy ul. Kopernika 1.

Do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi należy:

- a) podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu,
- b) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych,
- c) inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.

Dodatkowo przyjmuje się, że do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

- a) prowadzenie lokalnej polityki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia oraz inicjowaniu działań zwiększających efektywność przyjętego Programu,
- b) podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub przemoc domowa,
- c) popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- d) opiniowanie wniosków dotyczących przyjmowania do wykonania szczegółowych zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na dany rok.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2011 r. skierowała 41 wniosków do Sądu Rejonowego, Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich w celu wszczęcia postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

10) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej przy ul. Kazimierzowskiej 18/3.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, głównie przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, a także inicjowanie działań zapobiegawczych w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie.

11) Grupa pomocowa dla ofiar i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Fundament”. Spotkania grupy odbywają się przy ul. Sienkiewicza 11 a.

12) Klub Abstynentów „Promień” i grupa AA „Nadzieja” prowadzone przez Bielsko – Podlaskie Stowarzyszenie Abstynentów przy ul. Sienkiewicza 11 a.

Klub ma za zadanie pomoc osobom uzależnionym, które pragną zachować abstynencję i osobom, które utrzymują abstynencję. W Klubie dodatkowo prowadzone są indywidualne konsultacje, zaś grupa wsparcia pomaga osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin współuzależnionym.

13) Świetlice środowiskowe i kluby

W mieście Bielsk Podlaski funkcjonują świetlice środowiskowe przy 5 szkołach dla których organem prowadzącym jest miasto Bielsk Podlaski oraz klub przy Parafii Narodzenia NMP i św. Mikołaja prowadzony przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.

- a) Świetlica „Radość” przy Szkole Podstawowej Nr 5 im. Szarych Szeregów, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kopernika 3
- b) Świetlica „Krag Przyjaźni” przy Zespole Szkół A. Mickiewicza, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 126,
- c) Świetlica „Arka” przy Szkole Podstawowej Nr 2 im. kpt. Wł. Wysockiego, ul. Wysockiego 6,
- d) Świetlica Środowiskowa przy Szkole Podstawowej Nr 3, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Poniatowskiego 9,

- e) Świetlica „Przyjaciele” przy Gimnazjum Nr 1 im. Niepodległości Polski, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościuszki 21,
- f) Klub dla dzieci i młodzieży „Promyk Dnia” przy Parafii Narodzenia NMP i św. Mikołaja, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościelna 4A.

Świetlice zapewniają opiekę wychowawczą dzieciom z zaburzeniami zachowania, często pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla rozwoju, gdzie rodzice często nie mogą zapewnić opieki w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Pobyt w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny, na zajęcia w świetlicy działającej przy szkole dzieci kwalifikują pedagodzy szkolni. We wszystkich świetlicach i klubie oferowane są różne rodzaje zajęć specjalistycznych, w których jest realizowany program psychoedukacyjny, profilaktyczny oraz program dydaktyczny. Wychowankowie przede wszystkim otrzymują pomoc opiekuńczo – wychowawczą. Zajęcia prowadzone są w formie kół zainteresowań pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego w postaci zajęć rekreacyjno – turystycznych.

14) Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim, przy ul. Dąbrowskiego 3

Spółdzielnia posiada status zakładu pracy chronionej, prowadzi dwa zakłady – papierniczy i poligraficzny. Spółdzielnia zatrudnia 143 osoby, w tym osoby niepełnosprawne o różnym stopniu niepełnosprawności, które stanowią 77% załogi. Wśród pracowników niepełnosprawnych zatrudnione są osoby z upośledzeniem umysłowym - 12 i zaburzeniami psychicznymi – 21.

15) Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim przy ul. Dąbrowskiego 3,

Stowarzyszenie pomaga w osiągnięciu poprzez trening fizyczny normalnej aktywności życiowej swoich członków i osobom zgłaszającym się do gabinetów fizjoterapeutycznych, które prowadzi ośrodek w zakresie rehabilitacji, reprezentuje i chroni interesy swoich członków,

16) Stowarzyszenie „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” w Bielsku Podlaskim przy ul. Mickiewicza 50/54

Stowarzyszenie zrzesza rodziców i opiekunów dzieci niepełnosprawnych ruchowo i z upośledzeniem, współfinansuje rehabilitację dzieci, w czasie wakacji organizuje kilkudniowy turnus rehabilitacyjno – wypoczynkowy dla dzieci i ich opiekunów,

17) Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski Koło Terenowe w Bielsku Podlaskim przy Al. Piłsudskiego 33/18,

Organizacja ma za zadanie społeczną integrację osób niewidomych i słabo widzących, ich rehabilitację i ochronę interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych, przeciwdziałając dyskryminacji.

4. Cele i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Lp.	Cele szczegółowe	Realizacja celu	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
1.	Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym			
	1.1. upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,	1. pogłębianie wiedzy o zdrowiu psychicznym poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, 2. prowadzenie działań skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych promujących styl życia korzystny dla zdrowia psychicznego, 3. prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów osób uzależnionych (alkoholizm, narkomania itp.) oraz integrację społeczną osób uzależnionych, 4. współpraca	2012 - 2015	Urząd Miasta, Szkoły, Przedszkola, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Terapii Uzależnienia, NGO.

		z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz zdrowia psychicznego,		
	1.2. zapobieganie zaburzeniom psychicznym	<ol style="list-style-type: none"> 1. wspieranie wczesnej diagnostyki i interwencji na terenie miasta, 2. porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi, 3. kierowanie na badania do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej oraz Poradni Zdrowia Psychicznego dzieci, młodzież i osoby dorosłe, u których występują zaburzenia zachowania oraz istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń 	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Poradnia Zdrowia Psychicznego, NGO,
	1.3. zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	1. prowadzenie kampanii informacyjnej, której celem jest wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przeciwdziałanie dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, przełamywanie funkcjonujących stereotypów dotyczących postrzegania tych osób w	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Środowiskowy Dom Samopomocy, szkoły, NGO,

		<p>społeczeństwie,</p> <p>2. organizowanie spotkań, wydarzeń o charakterze integracyjnym, udział osób z zaburzeniami psychicznymi w imprezach organizowanych przez różne podmioty,</p> <p>3. współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych i innych podmiotów na rzecz integracji,</p> <p>4. zorganizowanie konkursu wśród młodzieży szkół gimnazjalnych na plakat dotyczący tolerancji osób chorych psychicznie</p> <p>5. zapobieganie izolacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez ich aktywizację i włączenie w życie społeczności lokalnej,</p> <p>6. przywrócenie osoby niepełnosprawnej do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez aktywizację zawodową i społeczną.</p>		
	1.4. organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego	<p>1. współpraca z instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób, których zagrożone jest zdrowie psychiczne,</p> <p>2. dostosowanie do</p>	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MKRPA, MOPS, ŚDS, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Terapii Uzależnienia, Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia, NGO

		<p>aktualnych potrzeb wsparcia i wszelkich form pomocy udzielanej przez podmioty do tego powołane osobom potrzebującym oraz ich rodzinom,</p> <p>3. zakupienie broszury zawierającej informacje o dostępnych formach pomocy dla osób potrzebujących pomocy z zakresu chorób i zaburzeń psychicznych,</p> <p>4. współpraca instytucji i organizacji pozarządowych w celu udzielania wsparcia w sytuacjach kryzysowych.</p>		
2.	Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym			
	2.1 upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej	<p>1. współpraca ze służbami opieki psychiatrycznej na terenie miasta, powiatu i województwa,</p> <p>2. wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów, ich rodzin i organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MKRPA, MOPS, ŚDS, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Terapii Uzależnienia, Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia, NGO
	2.2 upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia	1. kontynuacja specjalistycznych usług opiekuńczych,	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MOPS, ŚDS, WTZ, NGO

	społecznego	2. wspieranie inicjatyw i działalności organizacji pozarządowych, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej w zakresie budowy sieci oparcia społecznego na rzecz osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, promowania działalności placówki w zakresie ochrony zdrowia psychicznego oraz respektowania praw osób niepełnosprawnych.		
	2.3 aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	1. pomoc w kontaktowaniu się osób z zaburzeniami psychicznymi z Powiatowym Urzędem Pracy w celu przedstawienia ofert pracy, szkoleń i poradnictwa znajdujących się w kompetencjach urzędu, 2. propagowanie działalności Spółdzielni Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski, MOPS, PUP, Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość”
	2.4 skoordynowanie różnych form opieki i pomocy	1. powołanie zespołu koordynującego w celu monitorowania oraz oceny realizacji	2012 - 2015	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

		programu.		
--	--	-----------	--	--

5. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Promocja zdrowia psychicznego jest procesem umożliwiającym ludziom kontroli nad własnym zdrowiem, jego poprawę i utrzymanie. Pierwsza Międzynarodowa Konferencja Promocji Zdrowia odbyła się w 1986 roku w Ottawie. Podczas konferencji określono promocyjne działania w sferze zdrowia takie jak:

- budowanie prozdrowotnej polityki społecznej,
- tworzenie środowisk sprzyjających zdrowiu,
- wzmacnianie działań zbiorowych,
- rozwijanie umiejętności indywidualnych,
- reorientacja służby zdrowia.

W dokumencie pt. „Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Polityka dla Europy” opracowanym przez Eva Jane-Llopis i Peter Anderson w ramach sieci Impha (Implementing Mental Health Promotion Action - Wdrażanie Działań na rzecz Promocji Zdrowia Psychicznego), współfinansowanym przez Komisję Europejską, holenderskie Ministerstwo Zdrowia, Opieki Społecznej i Sportu (VWS), oraz Krajowy Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Opieki Społecznej i Zdrowia (STAKES) Finlandii, autorzy podkreślają, iż promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym może prowadzić do zdrowia, zysków społecznych i ekonomicznych, wzrostu integracji społecznej i wydajności ekonomicznej, zmniejszenia ryzyka zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania oraz ograniczenia kosztów ochrony zdrowia i opieki społecznej. Autorzy zwracają m.in. uwagę na dziesięć obszarów działania, które należy zapewnić, aby było zachowane zdrowie psychiczne. Są to:

- wspieranie rodzicielstwa i pierwszych lat życia,
- promowanie zdrowia psychicznego w szkołach,
- promowanie zdrowia psychicznego w miejscu pracy,
- wspieranie zdrowego psychicznie starzenia się,
- zajmowanie się grupami zagrożonymi zaburzeniami psychicznymi,
- zapobieganie depresji i samobójstwom,
- zapobieganie przemocy i szkodliwemu używaniu substancji psychoaktywnych,
- zaangażowanie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- zmniejszenie upośledzenia społecznego i zapobieganie stygmatyzacji,

- nawiązanie współpracy z innymi sektorami.

Na podstawie powyższych obszarów działania w mieście Bielsk Podlaski w ramach Programu przyjęto do realizacji na lata 2012 - 2015 następujące priorytety promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym:

- promocja zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży uczącej się w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
- promocja zdrowia psychicznego osób dorosłych w miejscu pracy,
- promocja zdrowego psychicznie starzenia się,
- zapobieganie zaburzeniom psychicznym wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Realizatorami będą różne grupy, podmioty, instytucje czy organizacje. Zakładamy następujące działania:

- 1) prowadzenie kampanii informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego, skierowanych do odpowiednio wybranych grup docelowych, zgodnie z potrzebami i aktualną sytuacją epidemiologiczną, ze szczególnym uwzględnieniem osób w podeszłym wieku,
- 2) prowadzenie działań z zakresu promocji i zapobiegania problemom zdrowia psychicznego poprzez realizację szkolnych programów profilaktycznych w obszarach zdrowia psychicznego,
- 3) realizacja programów profilaktycznych dla ofiar przemocy oraz programów zapobiegania przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym,
- 4) prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym,
- 5) szersze uwzględnienie zagadnień związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub z innymi uzależnieniami,
- 6) prowadzenie kampanii medialnych skierowanych na wywołanie postaw zrozumienia i akceptacji, przeciwdziałania dyskryminacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 7) promocja działań realizowanych przez uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- 8) prowadzenie działań informacyjnych o instytucjach, które prowadzą poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, psychiatryczne, prawne, opiekuńcze) dla osób z zaburzeniami psychicznymi i chorych psychicznie oraz ich rodzin.

6. Finansowanie programu

- 1) Świadczenia zdrowotne w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej udzielone przez placówki ochrony zdrowia, które mają podpisaną umowę z NFZ, finansowane są ze środków publicznych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) Pozostała realizacja celów i działań wynikających z Programu będzie finansowana ze środków własnych, budżetu państwa i środków pozabudżetowych.

7. Monitoring i ewaluacja

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Corocznie będzie przygotowywana informacja z realizacji zadań za rok poprzedni, która będzie przesyłana do Ministerstwa Zdrowia lub do wskazanego przez Ministerstwo podmiotu w terminie do dnia 15 maja każdego roku.

Natomiast przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy zostały osiągnięte zakładane rezultaty na podstawie wyznaczonych kierunków działań, czy pozwoliły i w jakim stopniu na realizację celów Programu.

Podsumowanie

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015 ma za zadanie przybliżenie problemu zdrowia psychicznego traktowanego często jako temat „tabu” oraz przedstawienie mieszkańcom miasta Bielsk Podlaski celów, kierunków działań, które winny być podejmowane dla osiągnięcia stanu zdrowia mieszkańców.

Przedstawiony Program nie ma charakteru jednorazowego, jest to bowiem koncepcja długoterminowych, zintegrowanych i systematycznych działań.

Należy podkreślić, iż ważnym czynnikiem wpływającym na nasze zdrowie psychiczne oraz poczucie szczęścia i spełnienia w życiu jest rozwijanie własnych zainteresowań, praca, zabawa, nauka przez zabawę, edukacja, kultura oraz umiejętność dopasowania się i zharmonizowania swojego świata wewnętrznego ze światem zewnętrznym.

Przewodniczący Rady
Kazimierz Henryk Leszczyński